

EGRI GYÖRGY:

Októberiek márciusról

Bizony kevés öröme lehetett azoknak, akik a március 15-i ünnepségeket pártpolitikai szempontoktól függetlenül szeretnék volna ünnepelni. Én ugyan kevés dicsérni valóra emlékszem egész fiatalkorom politikai életéből, de az biztos, hogy mikor felhúztuk a rövid fehér zoknit az ünnepségre és büszkén vonultunk ki Talpra Magyar-t dalolni, nemcsak mi gyerekek nem ismertünk párt-megosztásokat, de nevelőink sem túrtek volna el ilyesmit. Ebben az évben viszont parlamenti és parlamenten kívüli pártok nemcsak közös rendezvényre nem voltak hajlandók, hanem különböző rendezvényeiken olyan hévvel és főleg izléstelenséggel rohantak egymásnak, ami talán talán megbocsájtható lett volna egy múlt századi Petőfi költeményben, de demokratikus országok szokásaiba semmiképpen sem illenek be. Szinte ezzel egy időben adtak hírt a sajtóirodák a skóciai gyermekgyilkossági sorozatot követő megemlékezésekről, ahol John Major angol miniszterelnök és Tony Blair, az angol Munkáspárt vezére együttesen jelentek meg és ott egymást keresztneveken, barátomnak nevezve közösen ítélték el az örületet és az erőszakot.

Sokat kell még a mi hazánknak demokráciából tanulni, amíg felismerik, hogy a más politikai véleményen lévők nem nevezendők okvetlenül tetveknek, patkányoknak és a „féregtelenítés” nem pótolja a négy évenkénti szavazás menetét. Semmiképpen sem kívánom a kisgazdapárt ügyvédelnökét komolyan elmarasztalni, de életem szerencsétlen folyásában olyan szerencsém is volt, hogy személyesen ismertem Kovács Bélát, Nagy Ferencet, Varga Bélát és határozottan vallom, hogy bármelyikük hajlandó lett volna saját pártjával is szakítani, ha onnan ilyen kifejezések repkedtek volna politikai ellenzőikre. A pap, Varga Béla bácsi kivételével ezek tényleges dolgozó parasztemberek voltak és ennek következtében soha el nem feledkeztek sem a jó modorról, sem a mérsékletéről. Az pedig még kevésbé jutott volna eszükbe, hogy március 15-ét használják fel izléstelen gyűjtőhangú megjegyzésekre.

Úgy vélem a demokrácia széles árnyalati lehetőségeket biztosít különböző politikai felfogásokra, de úgy látszik, hogy Torgyán József, na meg Csurka István kívül esnek az elfogadhatóság spektrumán. Nehéz ugyan helyeslően bólogatni Budapest főpolgármesterének ünnepi beszédéhez is, de ez legalább kifejezés módjában megmaradt az európai normáknál. (Kérem ne értsenek félre. Demszky Gábort kedves jó barátomnak hiszem és tartom, de a Petőfi téren elmondott beszéde bizony nem érdemel csillagos jelest.)

Képzetelemet leginkább egy magánkezdeményezésű ünnepség ragadta meg, amire Obersovszky Gyula az 1956-os Igazság című lap egykori főszerkesztője hívta össze barátait. Úgy vélték, hogy október 23. emlékének felidézésére március 15-e a legalkalmasabb dátum. Megalakították az Igazság baráti körét, aminek elnökévé természetesen Oby Gyuszt választották.

Itt megállnék egy pillanatra. Oby nem könnyű természet. 1956-ig vidéki újságíró volt, aki a forradalom hírére Pesten termelt és bámulatos szervező készséggel, hihetetlen gyorsasággal országos napi lapot szervezett, szerkesztett és adott ki. Amikor a szovjet megszállók vérbe folytatták forradalmunkat, Obersovszky nem volt hajlandó meghunyászkodni, hanem a Péterffy Sándor utcai kórház pincéjében újból összehozta a munkatársait és Élünk címen illegális lapot sokszorosított. Helyettesével, Gáli Józseffel együtt rövidesen letartóztatták és a tomboló Kádár-rezsim úgy vélte, hogy ilyen tehetséget nem lehet mással, mint kötéllel jutalmazni. Az ítélet világfelháborodást váltott ki, amiben vezető szerepet vállalt a nemzetközi Pen Club is. Végülis egy törvényességi óvás ürügyén Obersovszky és Gáli életét sikerült megmenteni, de időközben Obersovszky Gyula hónapokat töltött a siralomházban, minden hajnalban arra várva, hogy vajon őt viszik-e az akasztófára, vagy csak valamelyik szomszédját. Finoman fejezem ki magam, ha úgy fogalmazok, hogy Obersovszky azóta ideges természet. Ha ezt valaki rossznéven venné tőle, legfeljebb azt mondhatjuk: próbálja ki mennyire használ egy ilyen szituáció az idegeknek.

Valószínű, hogy ennek az alapállásnak köszönhető, hogy a rendszerváltás óta Gyuszi barátunk nem képes önmagának pártot, vagy megfelelő kormányt találni. Mindent 1956 csodálatos napjaiból eredeztet és természetesen semmit nem talál méltónak arra, hogy az akkori gondolatnak hordozója legyen. Ebben ugyan nem teljesen értek vele egyet, de abban már közel állnánk, hogy vajha a mai Magyarországnak olyan erkölcsű politikai irányítói legyenek, mint Obersovszky. Ezzel a véleménnyel különben aligha állok egyedül. Két évvel ezelőtt vendégeskedtem nála Vác környéki vidéki házában, ahol a tornácra évekre visszamenően minden vendég felírta nevét egy táblára. Nyugodtan merem mondani: képviselve volt az ország. Politikusok és tudósok, színészek és művészek, akadémiai tagok és válogatott vízipólosok tarka kavalkája bizonyította, hogy Obersovszky Gyula valóban beírta nevét a magyar történelembe.

Talán vitatható, talán nem, de úgy tűnik ennyivel ő nincs megelégedve. A rendszerváltás után azt képzelte, hogy az Igazság napilap föltámad és döntő szava lesz a közhangulat irányításában. A próbálkozás kudarcot vallott. A néhai Antall József nem tartotta fontosnak, hogy az Igazság feltámadjon és nem adott hozzá semmilyen támogatást. Oby ezt nagyon rossz néven vette és veszi ma is a Horn kormánytól.

Nem hiszem, hogy igaza lenne, mert véleményem szerint semmilyen rendszerben, semmilyen kormányban, semmilyen újsággal szemben nincs eltartási kötelezettsége. A sajtó igazán akkor igazi nagyhatalom, ha önálló hatalom, ha olvasóinak szeretete és anyagi eltökéltsége tartja el. A forradalom után 30-40 évvel már fölnövekedett egy olyan új generáció, amelynek ez a híressé vált lapcím

már nem dobogtatja meg a szívét. Ez nem ítéletmondás, hanem egy fájdalmas tény közlése. A nagy tehetségű, lobogó szellemű, példásan tisztaerkölcsű Obersovszky lap nélkül maradt, illetőleg egy olyan kisformátumú havi füzetecskével jelentkezik „Vagyok” címszóval, amit, mint hirdeti, ő maga ír, szerkeszt, ad ki és rikkancsol. A kiadás természetesen azt jelenti, hogy nehezen megszerzett kis pénzecskejének egy jelentős része erre folyik el.

Közbevetőleg megjegyzem, hogy a dolgok ilyenét állása még akkor is szégyenletes lenne, ha a lap anyagi sikert hozna. A Kádár-rezsim már elviselhetővé, csupán gusztustalanná vált időszakában Obersovszky Gyulát kinevezték a Sportfogadás című szerencsejátékot propagáló lap főszerkesztőjévé. Erről írta a nagytehetségű költő **Eörsi István** a Kádár rezsimhez írott gunyoros pamfletjében: képzeljék el Kossuth Lajost amint lóversenylapot szerkeszt. Hát valóban nehéz Obersovszkyt, a lángelkű fogalmazót és szervezőt ilyen szerepben elképzelni.

Az idei március végre némi változást hozott Obersovszky erkölcsi elbírálásában. Bár nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy nem ő szorul a hatóságok elismerésére, hanem a hatóságok az óvére, mégis csak jóleső érzés lehetett neki, hogy a Magyar Újságírók Szövetsége Arany Tollal jutalmazta. Pedig milyen keveset engedték rendkívüli tehetsége ellenére, hogy aranyat érő tollát szabadon futtassa.

Négy nappal a viharos gyűlések előtt néhány tucat ember gyűlt össze a számunkra oly drága emléké Pilvaxban. (Van ugyan némi történelmi zűrzavar az ügyben, mert a mai Pilvax sem helyében, sem berendezésében nem azonos a Petőfiék egykori gyülekező helyével, de a történelemnek rendszerint a hagyományok erősebb részét képezik, mint a tények.) Az itt jelenlévők megalakították az Igazság Baráti Társaságot, melynek elnökévé természetesen Obersovszkyt választották. Szívből gratulálok neki hozzá, noha a dolgot valahogy kevésnek érzem. Úgy vélem kiérdemelné, hogy mindenben, ami Magyarországon 1956-ban indult el, elnöki szerepet töltsön be és még a hóhérkötél képzelt nyoma előidézte dühkitöréseit is megadással, megbecsüléssel és szeretettel kellene fogadnunk.

Kedves barátom, Gyuszi, de jó, hogy legalább havonta egyszer meghirdeted: „Vagyok”. A mostani ünnepeléshez hadd tegyem hozzá, hogy nemcsak vagy, de leszel is. Mindaddig, amíg lesz magyar betű, tisztességes szándékú és hatékony magyar újságírás és amíg emlékezni fognak a világban arra, hogy ez a kicsi ország sokszor tévelygő, de nagytehetségű népe százévenként egyszer felkel, megrázza magát és olyan csodát csinál, amely megváltoztatja a történelem menetét.

Obyk, Obersovszky Gyulák kellene hozzá.

*Hirdessen
lapunkban!*